

קובץ
הערות וביאורים

בלקו"ש, בנגלה ובחסידות

ויחי
גליון טו (שי"ח)

יוצא לאור ע"י

תלמידי בית המדרש דמוסד חינוך אהלי תורה

417 טראַי עוועניו • ברוקלין, ניו יאָרק

שנת חמשת אלפים שבע מאות ארבעים ושש לבריאה

ת ו כ ן ה ע נ ל י נ י ם

ל ק ו ט י ש ל ח ו ת

ד ההפרש בין הביטול דעבד פשוט להביטול דאסיר
ד במעלת השבטים על יוסף גט בבירור וזיכוך המטה
ה ההפרש בין ישמעאל ועשו בנוגע ליצא (ונפרד) ממנו
ו ג' הרד"ק גוף קשה היין מפיו (גליון)
ח ההפרש בעבודתו של האדם בחדשי החורף וחדשי הקיץ

ש ל ח ו ת

ח ל"ז שנה דויחי יעקב במצרים ה' כנגד וישב יעקב ל"ז שנה ח
ט תפלת שמו"ע דלע"ל תהי' בקול רם
בפירש"י ב' ויגש ולא כאבימלך - אלא לך ואל תעמוד-
ט הקושי שבזה בפשט"מ
ט שאלת אדה"ז להבעש"ט והה"מ האם היא שאלה בהלכה (גליון)
י בענין דתגרי לוד - אי לוד הוי בארץ ישראל
יא תפלת שמו"ע דלע"ל תהי' בקול רם
הלימוד בניתל אם החיות שמוסיף בהקליפות הנו ע"ד-
יב תומ"צ שאדם עושה בעודו רשע שיכול לעלות כשיעשה תשובה
יג העילוי דאחדות ישראל על אהבת ישראל
יג הסיבה שפרעה נענש על גזירותיו (גליון)
ד"ה ויגש אליו יהודה שבתו"א מפני מה מדובר בענינם-
טו של המשכן וביהמ"ק ולא על יהודה ויוסף

ח ס י ד ו ת

טו מקור להמשל דמונח בקופסא ענד כדכרי כ"ק אדמו"ר הצ"צ

ש ו נ ו ת

טז נשמת כ"ק רבינו הזקן היתה נשמה חדשה או נשמת הרמב"ן
טז אודות הקאפ"ל תהילים שאומרים בעת צרה קאפ"ל כ' או כ"א

ל ק ו ט ל ש י ח ו ת

א. בלקו"ש וישב ש.ז. נתבאר בארוכה אודות שני המצבים אצל יוסף - היותו עבד בבית פוטלפר ואח"כ כנאסר בבית הסתר - שהם שתי מדרגות בביטול, כי העבד, למרות שכל מציאותו הוא רק מציאות האדון מ"מ הרי ישנה מציאות הפועלת, אלא שהיא רכושו של האדון, משא"כ אסיר הוא כמי שאינו נמצא בעולם ועשיותיו הן בדוגמת מעשה אונס שנחשב כאילו נעשה מאליו (בלי אדם הפועל ועושה), ע"ש,

ולכאורה יש לעיין בזה, שהרי בהמשך תרס"ו ע' תלח (המשך הענין שצוין בהערות שט) מבואר באורך שביטול זה דעבד פשוט הוא הכלי להענין דאין עוד, ועיג"כ לקו"ש חט"ו ע' 248 ובהערות שם, ומה שיך ביטול נעלה יותר?

ובתחילה חשבתי שאולי הכוונה שהביטול דאסיר אא"פ לבארו כמדריגה בביטול שצ"ל בעבודת ה' שהרי הענין ד"אסיר" אינו סדר ע"פ תורה (וכמובא בהערה שם), ובסוף השיחה מפורש (בנוגע לאדה"ז) שזהו ענין של נפילה ואף שזהו סדר של עליות, שצ"ל נפילה בינתיים, אבל פשוט לכאורה שאא"פ לתאר נפילה זו כמדריגה של ביטול הנדרשת בעבודת ה' (כמו ביטול דעבד פשוט) כי ענינה רק הכנה להעלי' שלאח"ז,

ואף שדוקא ע"י ביטול זה נמשך "הוי" מצליח" (שלמעלה מ"הוי' מצליח בידו") - אין זאת אומרת שכן צ"ל סדר עבודה, כי אם דכאשר הקב"ה רוצה להמשיך הצלחה נעלית זו מביא האדם לידי נפילה זו בכדי שע"י זה יהי' כלי (או יותר נכון - "בלתי כלי") להצלחה זו,

אלא שלאחרי כ"ז נזכרתי על המבואר בתו"א וישב (כז, ב) אודות שני אופני ביטול - א) כ"עבד המקיים מצות המלך ועושה דברים", ב) "מאן מלכא רבנן" - שע"י ביטולו ה"ה ה"מלך" עצמו, ועיין בזה בלקו"ש חט"ו ע' 315 - ומסיים שם ביז אז דאס טוט זיך ביי זיי אין אן אופן פון מאליו וממילא - מנפשי כרע", ואולי יש להתאים שני אופנים אלו לשני האופנים שבלקו"ש וישב.

הרב ישראל חיים קליינבערג
- ברוקלין נ.י. -

ב. בלקו"ש פ' ויגש ש.ז. מסביר כ"ק אד"ש למה ישראל נקראים ע"ש יוסף לפי "שהוא פירנסם וכילכלם בשנות הרעב" ומסביר שם

בארוכה, דזה מובן מהחילוק בין יוסף ושאר אחיו - דיוסף היה משנה למלך קשור עם עניני העולם וגם קודם לזה היה שר בבית פוטיפר ואח"כ בבית הסהר - ואעפ"כ כל ענינים אלו לא בלבדו אותו מעבודת השם ונשאר בדבקותו באלקות משא"כ שאר השבטים היו רועי צאן כי היו נפרדים מעניני העולם עד שכל ענין שיכול לבלבל לאלקות הם נפרדו מזה, דהיינו כללות החילוק בין יוסף והשבטים דיוסף עסק בעניני בירור וזכוך המטה, משא"כ השבטים,

ובלקו"ש חט"ו עמוד 419 מסביר כ"ק אד"ש דהחילוק בדרגות העבודה בין יוסף ליהודה דיוסף ענינו תלמוד גילוי אלקות מלמעלה למטה, משא"כ יהודה ענינו מעשה בדרור וזיכוך המטה, ומסביר החילוק בין גילוי אלקות מלמעלה ובירור וזיכוך המטה שמצד גילוי האור החושך רק בטל, משא"כ בזיכוך המטה אז החשך גופא נתהפך לאור,

ויש להעיר ג"כ ממה שנתבאר בלקו"ש ח"ל עמוד 164 דמסביר למה שנותיו המוכחות של יעקב הי' במצרים, עיי"ש בארוכה, ובהערה 32 פיסקא המתחלת וי"ל דיש וכו' וז"ל כי יוסף, מכיון שענינו להמשיך עניני יעקב בבי"ע (ראה במקומות הנ"ל דבירור דיוסף הוא להעלות מבריאה לאצ"ל להיות כבחי' אצ"ל ממש) אין בזה אמיתית יתרון האור מן החשך, משא"כ השבטים שהם בבי"ע ועבודתם בירור מעולט הפירוד ביטול היש הרי עיי"ז נעשה אמיתית יתרון האור מן החשך עצמו עכ"ל. ולכאורה איך זה יתאים עם מה שנתבאר בלקו"ש ויגש ש.ז. שמעלת יוסף הוא דוקא בבירור וזיכוך המטה,

(ואין נראה לחלק בין יהודה לשאר שבטים (דיהודה עסק בבירור המטה משא"כ השבטים)).

הת' מנחם מענדל פערזנער

- תלמיד כישיבה -

ג. בלקו"ש ויגש ש.ז. איתא: ועד"ז בנוגע די "תולדות" של האבות: "אברהם יצא (ונפרד) ממנו ישמעאל... יצחק יצא (ונפרד) ממנו עשו", משא"כ יעקב איז מטתו שלימה כו' עיי"ש,

דלכאורה צ"ב דנפרד הראשון בנוגע לישמעאל מודגש, משא"כ נפרד הב' בנוגע לעשו אינו מודגש,

ובפשטות אפ"ל החילוק בזה וע"ד המבואר בלקו"ש חט"ו שיחה הא' לפ' תולדות ע' 191 אות ב' אין דעם חילוק צווישן ישמעאל'ס שייכות צו אברהם און עשו'ס שייכות צו יצחק געפינט מען צוויי הפכים: פון איין זייט איז ישמעאל געווען גענטער

(ברוחניות) צו אברהם'ען ווי עשו צו יצחק'ן - ווארום ישמעאל האט תשובה געטאן "בחייל אביו" (ומסתבר לומר אז דאס איז געקומען מצד אברהם'ס השפעה אויף אים), משא"כ ביי עשו'ן געפינט מען ניט אז ער זאל תשובה טאן ואדרבא, לויט פירוש חז"ל - הוזכר בפרש"י בפרשתנו - האט ער בעת מיתתו מעכב געווען קבורת יעקב במערת המכפלה, לאידך גיסא אבער, איז "אברהם יצא (ו"נפרד") ממנו ישמעאל", און ישמעאל האט ניט געהאט קיין דין "ישראל" - און דערפאר איז ער ניט געווען קיין יורש פון אברהם (אפילו נאך זיין תשובה טאן), ווי ס'שטייט אין פסוק "לא יירש בן האמה הזאת עם . . יצחק", משא"כ עשו, אע"פ אז אויך ער איז "יצא" ו"נפרד" פון יצחק'ן ("יצחק יצא ממנו עשו"), איז אבער געווען אין אן אופן אז ער איז פארבליבן א "ישראל (מומר)", און איז געווען א יורש כמש"נ "ירושה לעשו נתתי" וממשיך באות ד' שם: און אין דעם באשטייט דער יתרון פון עשו'ן אויף ישמעאל'ן: סיי ישמעאל און סיי עשו, זייענדיק "תולדות" פון אברהם ויצחק, איז (אע"פ אז יצאו ונפרדו מהם כנ"ל, איז) אין זיי פארבליבן "כח האב" [ובפרט אז צדיקים "דומין לבוראן", איז דא א קדושה (נצחית) אפילו במעשה ידיהם, ועל אחת כמה וכמה אין זייערע "תולדות"], דאס הייסט, אז אין זיי ברענגט זיך ארויס ענינו (וקדושתו) פון אברהם ויצחק - נאר ווי קדושת אברהם ויצחק ווערט נמשך און טוט אויף חוץ פון תחום הקדושה (אין דעם "ארט" וואס "יצא ממנו"), דער אונטערשייד צווישן זיי איז אין וועלכן אופן עס זאגט זיך ארויס (אין זיי) די ווירקונג פון די אבות: ביי ישמעאל'ן איז דאס געווען אין אן אופן וואס האט אים געבראכט צו תשובה טאן, אבער מאידך, איז ער אפילו נאך זיין תשובה געווען אין זיין פריערדיקן געד, אין זיין העדר השייכות צו אברהם'ען, משא"כ עשו, כאטש אז מצד זיין גוף איז ער נידעריקער פון ישמעאל'ן - וואס דערפאר האט ער ניט תשובה געטאן - אבער מצד רישי' (ווי ס'איז אפגעטיילט פון גופו) איז ער "כגו עיטפיל דיצחק",

הרב שמואל יהודה יעקבסאן

- ברוקלין נ.י. -

ד. בגליון מא(רצב) אות ח' העיר הרב ש.ד.ח.ה אודות המובא בלקו"ש ח"א ע' 33 (ובשוה"ג שם) הלשון "פחד קשה לין מפיו" ולא כהגירסא שלפנינו בגמ' שם "לין קשה פחד מפיו", (ב"ב י,א), ומביא מהרד"ק (ירמ'ל מח,יא) "לכן אמרו גוף קשה לין מפיו",

ומביא עוד שמצא ענין הנ"ל בשם הרד"ק במזרחי ויגש מה, כו "וכן יורה מאמרם גוף קשה הלין מפיו" במזרחי שם מצילן

שפי' הרד"ק בשרש נמר (ספרי הרד"ק אינם תח"י וגם בספרי'
הלאומית שבעירינו לא נמצא) ע"כ בהנוגע לענינינו.

ועפ"ז רוצה להוכיח שג"י הרד"ק ה"י 'יין קשה פחד
מפיגו" יעו"ש בארוכה.

והנה ז"ל המזרחי הנ"ל הנוגע לענינינו: 'ויפג לבו
נחלף לבו... הרמב"ן ז"ל טען ואמר ואיננו נכון כל לשון
פוגה לשון ביטול ושביתה... ונראה לי... שאין לשון פוגה
בטול ושביתה כאשר חשב רק ענין הסרה כי תרגום... וריחו
לא נמר - פי' לא נתחלף כמו שפי' הרד"ק בשרש נמר - וריחי'
לא פג... והרד"ק פירשו מענין ביטול ושביתה ומאמר רז"ל
בפ' הקורא את המגילה עומד ויושב וניחוש דלמא פליגא דעתייהו
דצבורא יורה שאינו מלשון שביתה ובטול כאשר חשב וכן יורה
מאמרם גוף קשה היין מפיגו שאין פירושו משביתו ומבטלו רק
מחלישו" ע"כ בהנוגע לענינינו.

והנה מה שהביא המזרחי משרש נמר (נדא"ג המעיין בספר
השרשים להרד"ק ערך נמר לא ימצא את הנ"ל כי בשרש נמר
הביא הרד"ק רק מה ששייך לתיבת "נמר" - שם חי' אמנם הנ"ל
נמצא בערך מר (ב)) הוא רק ש"לא נמר" פירושו לא מתחלף,
אמנם לא מה שכתב בענין "הגוף קשה יין מפיגו" וזה גם לא
נמצא בספר השרשים שרש מר שם וזה פשוט.

ואדרבא, המזרחי הביא בשם הרד"ק שויפג הוא מלשון בטול
ושביתה וכדי להוכיח שלא כן הוא הביא את המאמר "גוף קשה היין
מפיגו".

אמנם מה שהביא המזרחי בשם הרד"ק שהוא מענין ביטול
ושביתה צ"ע שכן הרד"ק פי' 'להפך גם בפירושו על ספר בראשית
וגם בפירושו על ספר ירמיה' וכן בספר השרשים ערך פוג.

יתרה על זו מה שכתב הרא"ם לדחות את הפירוש שהוא מלשון
שביתה וביטול מדברי רז"ל הוא אותם ההוכחות של הרד"ק בפירושו
לירמיה' (נדפס בנ"ך - מקראות גדולות) ובספר השרשים ערך פוג,
(וגם שם הביא הרד"ק את המאמר "גוף קשה יין מפיגו" וכנראה
שממש העתיקו הרד"ק לפירוש ירמיה').

וכנראה שזה ה"י מקורו של הרא"ם.

ואולי היא טעות דפוס, (ולעיל מיניה הביא שדעת הרמב"ן
היא שויפג מלשון ביטול ושביתה) ואבקש מקוראי הגליון לעיין
בזה.

הרב שלמה יהודה וויליס

- ברוקלין נ.י. -

ה. בלקו"ש ח' ט"ו שיחה לחדש טבת (ע' 383) מבאר ההפרש שבין חדשי הקיץ, לחדשי החורף - ובמיוחד טבת - :

שבחדשי הקיץ מאיר תוקף דשמש הוי', משא"כ בחדשי החורף אין מאיר כ"כ גילוי זה ובעבודת האדם מתבטא הדבר: שבחדשי הקיץ עבודתו מצד הגילוי - הנשמה - משא"כ בחדשי החורף עבודתו מצד ההעלם שזה הגוף,

והעיר ע"ד הצחות - מענין ד"גשם" ו"רוח" שזה מקביל ל"גשמיות" ו"רוחניות" דבחדשי החורף שהעבודה היא עם הגוף, יורד גשם דהיינו העבודה מצד הגשמיות, משא"כ בחדשי הקיץ העבודה היא "עבודת הנשמה" וע"כ יש "רוח" שזה מורה שהעבודה היא מצד הרוחניות.

הת' שאול משה אליטוב

- תות"ל 770 -

ש י ח ו ת

ו. בנוגע לשאלת כ"ק אדמו"ר שליט"א בש"פ וישב ש.ז. בזהר - בענין מה שהקב"ה החזיר ליעקב י"ז שנים טובות, כנגד הי"ז שנה של יוסף שעזבו, וע"ז שאל כ"ק אד"ש: שהרי עזבו כ"ב שנה?

ובגליון י"ג (שטו) כתבתי שאפשר לומר שיש ב' אופנים בענין הצער: א' - שהאדם מתבונן, שעכשיו חסר לו הדבר היקר, ב' - שהאדם מתבונן, שהדבר היקר עכשיו חסר לו,

והצער אצל יעקב הי' כאופן הב' שהתבונן על הטוב שהי' לו בזמן היותו עם יוסף בי"ז שנה וזה גרם שעכשיו הצטער, ועייש"ב,

והעיר ממ"ש בספר הליקוטים דא"ח צ"צ (ערך יוסף ע' תקנ"ה) - בדבר הזהר הנ"ל: "ולכן כל יומי דיעקב הוה בכי לאינון י"ז שנה דיוסף שהוא בחי' יסוד שעל ידו נעשה ההתקשרות דז"א ונוקבא, שהן בחי' שמים וארץ כו', ולכן כל יומי דיעקב הוה בכי לאינון י"ז שנה דיוסף, שהוא בחי' ההתקשרות שהי' יוסף מקשר וממשיך אצלי בכריאה, שזה הי' כח תכלית מגמתו דיעקב, ועתה נאבד ממנו" עכ"ל,

ואופ"ל שהכוונה היא כנ"ל - שהצער שלו הי' ממה שהתבונן על הטוב שהי' לו בעת היותו עם יוסף, שפעל ענין ההתקשרות ועתה נאבד ממנו, דהיינו שהוא לא החשיב כ"כ את הזמן היותו בלעדי יוסף, הוא התבונן בעיקר על הטוב שהי' לו וע"כ הצטער,

* * *

בהתועדות דש"פ ויגש (הנחה בלה"ק אות כ') שאל כ"ק אדמו"ר שליט"א בענין מ"ש אדה"ז בתו"א דלעת"ל תה"ל התפלה בקול רם דאיפה רואים מקור לזה? ונוסף לזה אפשר ונוסף לשאול - דהרי כתיב: לא ברעש ה' ... כי אם בקול דממה דקה", והתורה היא נצחית וא"כ מה המעלה שלעת"ל תה"ל בקול רם? וצ"ב.

* * *

בהתועדות דש"פ ויגש (הנחה בלה"ק אות ל"ז) מביא - בדרך אגב - מ"ש רש"י בפי' לך לך (יב, יט) עה"פ "ועתה הנה אשתך קח ולך" מביא רש"י: ולא כאבילמך שאמר לו הנה ארצי לפניך אלא אמר לו לך ואל תעמוד שהמצרים שטופי זמה הם שנאמר וזרמת סוסים זרמתם" עכ"ל רש"י,

וע"ז שאל כ"ק אדמו"ר שליט"א - דמדוע שואל רש"י מאבילמך דהרי עדיין הבן ה' למקרא לא למד פי' וירא המדבר אודות אבילמך והרי דרכו של רש"י שמביא השאלה רק כשמגיעים לפסוק: שבו נשאלה השאלה?

ואפשר"ל בזה - שרש"י לא בא להקשות מאבילמך ואדרבה אבילמך זו רא"ל להסברו של רש"י, דהנה כאשר הבן ה' למקרא לומד שפרעה ראה מופת גלוי שבגלל שרה הביא הוי"ו נגע לכל בית פרעה איך אמר לאברהם "קח ולך" שזהו כעין גירושין שמגרש אותו ממדינתו, דהרי הוא ידע את מעלותיהם?

וזהו שמוכיח רש"י מאבילמך שכאן זה לא כאבילמך שאמר לו "הנה ארצי לפניך", דזה היה במצרים שהיו שטופים בזימה, משא"כ אבילמך לא היה במצרים.

הת' שאול משה אליטוב
- תות"ל 770 -

ז. בגליון יד (שטז) שואל הרב א.י.ב.ג. שיח"ל. על השאלה בשיחת מוצש"ק פי' מקץ, אור לזאת חנוכה, דאיך שאל אדמוה"ז אצל הה"מ והבעש"ט האם יפסיק מלומר חסידות וכו', הלא "תורה לא בשמים היא" וכו' ושואל הרב הנ"ל, שהרי "תורה לא בשמים היא" הוא רק בענינים של פסק הלכה, ולכאורה שאלת אדהמ"ז היתה האם יפסיק מלומר חסידות, שהיא שאלה בהנהגתו, ואיזה שאלה בהלכה יש כאן? וכן זה מה שענו לו (הה"מ והבעש"ט), שכשיצא יגיד יותר - האם זה מצד פסק הלכה, דעל זה (פסק הלכה) שייך לומר "תורה לא בשמים היא",

והנה יש לומר בזה, אשר הפסק אם אדמוה"ז ימשיך להגיד

חסידות וכו' היל' תלוי בסכנת נפשות ממש, וכמו שאמר כ"ק אדמו"ר שליט"א במוצש"ק (בשיחה שלאחרי המאמר -) " ... עאכו"כ ווען דאס איז פארבונדן מיט סכנת נפשות ... און (אפילו) לאח"ז אז מ' האט געזען אז די סכנה איז נתקיים געווארן בלי א צווייטן פון עשדה הרוגל מלכות, אעפ"כ האט ער ממשיך געווען בזה ... איז אבער אין דערויף גופא דא גדרים ... ", וראה שם בארזכה,

עכ"פ נמצא לכאור' אשר השאלה היא לא רק שאלה בהנהגה, סתם, אלא השאלה בהלכה, ובהלכה הכי חמורה דסכנת נפשות ממש, אם למסור נפשו גם עבור הפצת החסידות בשפע וריבוי.

הרב שלמה יוסף ארמון
- ברוקלין נ.י. -

ח. בשיחת ש"פ ויגש נת' דסוחרים נקראים בכ"מ בשם "תגרי לוד" ויש דיעה שלוד היא מחוץ לארץ, וברוחניות - חוץ מארץ מלשון רצתה לעשות רצון קונה, דהיינו חוץ מרצון ה',

והנה בענין זה שלוד היא מחוץ לארץ יש להעיר מה הכוונה בזה וכדלקמן:

במשנה ריש מס' גיטין איתא: "אפילו מכפר לודים ללוד (צ"ל בפני נכתב ובפני נחתם)" ופרש"י "מכפר לודים - שהיא חוצה לארץ, ללוד שהיא סמוכה לה והיא מארץ ישראל" ובתוספת שם: "הזכיר כפר לוד לאשמועינן אע"פ שהיתה נקראת כפר לודים על שם בני לודים שהיא מצויים בה תמיד אפ"ה צ"ל בפני נכתב ובפני נחתם ולא חשיב כלוד עצמה".

אבל יל"ע אם הכוונה בהשיחה היל' להנ"ל, כי סוף סוף אינה נקראת לוד כ"א כפר לודים,

ובעצם הענין שתגרי לוד הם מ"לוד" שהיא מחו"ל - יש להעיר דהרי במשנה ב"מ מט, ב איתא: הורה ר' טרפון בלוד האונאה שמונה כסף ... ושמחו תגרי לוד ... אמרו לו יניח לנו ר' טרפון במקומינו והיינו שהמדובר בלוד שבה גר ר' טרפון (ועד"ז מצינו בכ"מ בש"ס - נסמן בתולדות תנ"א - הלימאן - שר' טרפון גר בלוד), והרלי אותה לוד היתה בארץ ישראל,

ואולי הכוונה היתה לא שעפ"י דין היתה לוד מחוצה לארץ אלא שהיתה בדרגא נמוכה ביותר עד שהיתה כמו חוץ לארץ מלשון ארץ שרצתה לעשות רצון קונה, וכדלקמן:

בלקוטי לוי"צ לזח"ב ע' וא"ו ואילך מבאר שלוד הוא מקום שאין בו תורה כדאיתא בפסוים דף סב אין שונין לא ללודי כו' ובלקולוי"צ לזח"ג דלוד רומז על לעו"ז כו',

וראה גם שבת י, א וכפרש"י: "לודים - אומה שקורין קנלינ"ש ואוכלי אדם הן והם רעכתנין" וראה גם עד"ז גיטין מו, ב מז, א.

ולהעיר גם מס' שערי זהר לשבת לג, ב. יכמות כה, א שמוכיח מכמה מקומות בש"ס ובזהר שבא"י ישנו ב' ערים בשם לוד, אחד בדרום א"י והשני בגליל עיני"ש וש"נ.

ויש להאריך בכ"ז.

קבוצה מלומדי השיחות

- ברוקלין נ. י. -

ט. בשחת ש"פ ויגש ש. ז. הובא מ"ש בתו"א ס"פ ויגש: "... שמו"ע צלותא בחשאי הוא רק בזה"ז שהנוק' היא בחי' מקבל ולא משפיע, אבל לעתיד כשתתעלה להיות בבחי' משפיע כמו הדכר עצמו אז יהי' שמו"ע בקול רם ויהי' קול כלה וד"ל", עכ"ל שם,

ונת' דלכאורה הרי"ז חידוש גדול דלע"ל יהי' שמו"ע בקול רם,

ונת' ע"ד הרמז ע"פ מ"ש בזהר פ' ויגש עה"פ "קול ברמה נשמע - מאי ברמה דא הוא עלמא עלמא דאתי",

אבל יל"ע מקור מפורש ע"ז שלע"ל יהי' שמו"ע בקול רם, ע"כ,

והיינו דכיון דעפ"י דין "אסור להגביל קולו בתפלתו" (ברכות לא, א - גבי חנה), ו"כל המשמיע קולו בתפלתו הרי"ז מקטני אמונה" (ברכות כד, ב), א"כ איך אפשר שלע"ל יהי' שמו"ע בקול רם?

ואולי י"ל בזה:

א) בד"ה מהרה ישמע בטה"מ תקס"ג (ח"א ע' רם, והועתק בקיצור לשון באוה"ת על הסידור - דרושי חתונה - ע' רלז)

מבאר הטעם דתפלת שמו"ע הוא בלחש ואילו חזרת הש"ץ הוא בקול רם - כי תפלה בלחש הוא מפני היראה שלא יקבלו החיצונים יניקה לכך הוא בלחש כו' משא"כ חזרת הש"ץ היא בדרגא שלמעלה מטוב ורע ואין שם יראה כלל מפני יניקה החיצונים, ועפ"ז מבאר שם זה שלע"ל יהי' קול כלה כו' עיני"ש,

ועפ"ז י"ל בנדו"ד: כיון שלע"ל ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ כו' א"כ מובן שאין חשש ליניקת החיצונים וא"כ יהי' תפלת שמו"ע בקול רם,

ועד"ז אולי אפ"ל גם דלע"ל אין חשש להענין דמקטני אמנה,

ולכללות הענין יש להעיר ממ"ש בשו"ע או"ח סק"א דבר"ה ויהכ"פ נוהגים העולם להשמיע קולם בתפלתם, ומבאר הב"י לטור

או"ח שם: לפי שהם ימי תשובה משמיעים קולם כדי לכוין יותר ואידי דחביבי להו יהבי דעתייהו כו',

ב) עור יש להעיר ממ"ש בס' חילוף מנהגים שכין בני ארץ ישראל ובבל: אנשי המזרח מתפלל אדם ל"ח ברכות בלחש, ובני א"י בקול רם להרגיל את העם,

דמזה רואין השיכות בין א"י ותפלת שמו"ע בקול רם,

וידוע מ"ש בלקו"ת מסעי (פט, ב, ו) ועד"ז בכ"מ) בביאור מארז"ל "ענידה ארץ ישראל שתפשט על העולם כולו - שיהי כל העולם כולו אז במדריגת ארץ ישראל דעכשו".

ועדיין יל"ע בכ"ז.

הרב אהרן לייב ראסקין

- ברוקלין נ.י. -

ל. בהתוועדות דש"פ ויגש (הנחה בלה"ק ס"ו) הובא מ"ש כ"ק אדמו"ר הזקן בהלכות ת"ת (פ"ד ס"ג, ויעוי' ג"כ תניא ספ"ט) שאעפ"י שכל התורה ומצוות שאדם עושה בעודו רשע... מוסיף כח בקליפות לפי שעה (ומובן גודל החומר שבדבר ע"פ המבואר בתניא (פכ"ד) המשל דהאוחז בראשו של מלך ומורידו למטה וטומן את פניו כו' שאין לך עלבון גדול מזה אפי' עושה כן לפי שעה) אעפ"כ אין לו למנוע מלעסוק בתומ"צ לעולם שכן כשיחזור אח"כ בתשובה... כמ"ש כי לא ידח ממנו נדח אז מוציא מהקליפה כל התורה והמצוות וחוזרים לקדושה בתזרתו עכ"ל,

והנה ההפרש בין ענין הנ"ל לניטל שנוהגים שלא לומדים עד חצות הלילה שמבואר הטעם כדי שלא להוסיף חיות וכו', (היום יום י"ז בטבת), דלכאורה לפי כל הנ"ל כדאי שיקיים מצוות תלמוד תורה (דחמורה כ"כ וכמ"ש בתניא פ"א וכו' דהכרת תכרת וגו') מאחר שאח"כ יוכל להוציא החיות מהקליפה כמ"ש כי לא ידח ממנו נדח דמובן מהמבואר בלקו"ש חט"ו בהוספות חורף וז"ל: ויל"ל שהכוונה בלא להוסיף חיות הוא בו ובהולכים בשיתו עתה עכ"ל,

ולהוציא החיות מההולכים בשיתו אינו תלוי בו (שיחזור אח"כ בתשובה כו' (כי לא חטא בפו"מ) דבזה לא יוציא חיות מהקליפה - (משא"כ בשו"ע בהל' ת"ת) רק תלוי שיבורר לעת קץ כאשר ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ במהרה בלימנו,

ואעפ"י דבשו"ע ג"כ משתמש בל' הכתוב דלא ידח ממנו נדח ל' הכתוב דקאי על לע"ל - אבל אעפ"כ שונה דמ"מ תלוי בו אם ירצה ויכול למהר את זה קודם ביאת המשיח משא"כ בניטל דתלוי דוקא בביאת המשיח.

יא. בשנים האחרונות מדגיש כ"ק אדמו"ר שליט"א כמ"פ שלא רק שצריך להיות אהבת ישראל אלא עוד יותר אחדות ישראל וע"פ יסוד זה הורה לכתוב ס"ת הכללים שהיה' כאו"א מאוחד באחדות אמיתית ע"י התורה,

ושמעתי שואלים שמכיון שבתורה ישנו המצוה דאהבת ישראל - מנין לנו שצריך להיות הענין דאחדות אה"נ שהאהבה לרעך צ"ל באופן דכמוך אבל מ"מ נשארים שני אנשים נפרדים ואחד אהב את השני אבל מהו המקור שצריך להיות הענין דאחדות ישראל,

והנה נוסף על כו"כ ראיות והסכרות שביאר בזה כ"ק אדמו"ר שליט"א בהזדמניות שונות, י"ל עוד מקור הגמ' כתובות יד, א, :

"ת"ר כיצד מרקדין לפני הכלה, בש"א כלה כמות שהיא ובה"א כלה נאה וחסודה, אמרו להן ב"ש לב"ה הרי היא חגרת או וכו' אמרו להם ב"ה לב"ש מי שלקח ממך רע מו השוק כו' מכאן אמרו חכמים (מדברי ב"ה שאמרו ישבחה (רש"י)) לעולם תהא דעתו של אדם מעורבת בין הבריות,

והנה במפרשי הש"ס מסבירים: במחלוקת ב"ה וב"ש איך מתרץ ב"ה טענת ב"ש "והתורה אמרה מדבר שקר תרחק" ומסבירים דכאמת בעיני החתן ועד"ז זה שלקח המקח ה"י הדבר טוב - "כלה נאה וחסודה" רק שלגבי השני אינו רואה אם הדבר כמו שראה החתן או הקונה וממילא נראה מה שאומר כלה נאה כו' כשקר, ושיטת ב"ה שיכולים לומר חו"ד על הדבר לא כמו שנראה לו אלא כמו שנראה להשני,

אבל עדיין צ"ע דלכאורה מכיון שאינו אומר שלהשני נראה ככה אלא שזהו מה שהוא חושב, סוכ"ס אומר שקר שהרי בעינינו אינו רואה כמו שאומר,

י"ל שזהו שמסיים הגמ' "לעולם תהא דעתו של אדם מעורבת עם הבריות" (ובפרש"י מדברי ב"ה כו') היינו מכיון שצריך להתנהג כב"ה, וצריך להתרחק משקר עד קצה האחרון העצה לזה היא להיות לא רק אהבו אלא גם מעורב עמו היינו להיות עם השני באופן כזה שאם אומד חו"ד בהאופן כמו שרואה השני אינו שייך לשקר כלל שהרי הוא וחבירו אחד ממש,

ומכיון שהלכה כב"ה הרי לכאורה הלכה מפורשת שאינו מספיק לאהוב את חבירו אלא צריך להיות מעורב עם הבריות - אחדות ישראל,

הרב יעקב מאזעסאהן
- ברוקלין נ, י, -

יב. בגליון יג (שטו) מביא הרב ז, ב, שיחי' משיחת ש"פ וישב

(הנחת הת' סל"ח ואילך) שאז נתבאר למה ה' פרעה מחוייב, בזה שגזר על כנ"י, דכנוגע להעם, מובן למה היו חייבים מכיון שלא היו צריכים לשמוע אל פרעה (מצד דברי הרב ודברי התלמיד דברי מי שומעין), ונתבאר בהשיחה שכנוגע לפרעה, מכיון שהמצרים לא היו מוכרחים לשמוע אל פרעה במצא שפרעה לא ה' צריך לגזור, וע"כ עשה על דעת עצמו, כדעת יחיד (ולא מצד גזירת הקב"ה ועבדום גו') והלכך נענש, ושואל הרב הנ"ל דעדיין צריך להבין למה נענש פרעה, הרי לא עשה שום מעשה בזה ש(רק) גזר, מכיון שהמצריים לא היו צריכים לקיים גזירתו (מצד דברי הרב כו'), (והביא שני ביאורים: א) י"ל שה' לו (לפרעה) דין מסית ומדיח, שגם הוא חייב (נוסף שמי שעשה העבירה גם חייב) - והגם שבהשיחה שולל לומר שה' לו דין מסית ומדיח - אולי ה' זה בתור קס"ד(?) (ב) שפרעה נענש על מה שעשה גם מעשה בפועל, כמ"ש במדרש שהובא בהשיחה, שתלה לבינה על צווארו כו',

ובגליון יד(שטז) מביא א' הת' ד-770 מ"ש לעיל וכותב ששאלה זו אין לה יסוד וטעמו עמו, שהעם היו מוכרחים לקיים גזירת פרעה, מצד זה שפרעה גזר, "ומבלעדיך לא ירים גו", והלכך קיימו הגזירה בפועל, אמנם לשמוע אל פרעה לא היו צריכים, מכיון שדברי הרב כו', אבל בפועל הוכרחו לקיים מכיון שפרעה (המלך) גזר, וא"כ פרעה שגזר רק מצד רשותו (לא מצד שישמעו אליו - מכיון שדברי הרב כו' כנ"ל) א"כ הרי הוא (מסית ומדיח ו) חייב עונש, וממשיך הת' הנ"ל שלא מובן מה שכתב הרב ז.ב. הנ"ל, שאולי י"ל שפרעה ה' חייב מצד זה שה' מסית ומדיח שהרי בהשיחה הנ"ל שולל זאת בפירושו וכו', יעז"ש,

אבל גם לפי ביאור הנ"ל צריך עדיין ביאור:

א) א"כ הדרא קושיא לדוכתא למה היו העם מחוייבים בעונש, וא"א לומר שדברי הרב כו', וא"כ לא היו צריכים לשמוע אל פרעה - דהרי אנוסים היו, ומוכרחים היו לשמוע אליו (לפי הת' הנ"ל)?

ב) עפ"ז - מה הקשר בין מצות מדות ליצי"מ, הלא כל הקשר הוא כפי שמובא בהשיחה דשם (הנחת הת' סמ"ב ואילך) והמצריים "בחיצונות האבן זיי אנגעשטעלט כאלו ווי זיי זיינען פיינע מענטשן און זיינען ניט שולדיק, אבער בפנימיות זיינען זיי געווען רשעים" וכמו"כ במצות מדות "בחיצונות שטעלט ער אים א פנים כאלו ווי ער פירט זיך עפ"י יושר, אבער באמת וויל ער דערבלי אפנארן דעם צווייטן און טאן שלעכטס", והנה אם נאמר שפרעה הכריח את המצריים לקיים גזירתו - מה ההוכחה שהמצריים היו בפנימיות רשעים (כנ"ל בהשיחה)

בהתבטאות כפילית בנ"י בעבודת פרך, בה בשעה שהיו מוכרחים לקיים הגזירה מצד גזירת פרעה?

הרב יוסף סענטאר
- ברוקלין נ.י. -

ג. בהתוועדות דש"פ ויגש ש.ז. (הנחה בלה"ק סי' ל"ט) איתא וז"ל: יש להעיר על ענין כללי הדורש ביאור ... תוכן הדרוש (ויגש אליו יהודה) בתו"א - הוא שענינם של יוסף ויהודה הוא בדוגמת ענינם של המשכן וביהמ"ק ... וכאן נשאלת השאלה - מה ניתוסף בהכנת הענינים כאשר יודעים שענינים של יוסף ויהודה מתאימים לענינם של המשכן וביהמ"ק? ... ומכיון שכן נשאלת השאלה: מה מקום לבאר את פרטי החילוק במשכן וביהמ"ק בדרושי פ' ויגש - בדרושי פ' ויגש מתאים לבאר את ענינם של יוסף ויהודה, ואילו פרטי הענינים דמשכן וביהמ"ק, מקומם בדרושי הפרשיות תרומה ותצוה או בדרושי חנוכת הבית בלקו"ת סופו וכיו"ב וכאמור מה ניתוסף בהכנת תוכן הענין מצירוף שניהם יחדיו,

והנה מדרוש זה ד"ה ויגש אליו יהודה שבתו"א נדפסו כ' הנחות בספר מאמרי אדה"ז - תקס"ה ח"א ע' קמב שם נרשם ברשימת המאמרים: בעזר"ה, על חנוכת הבית הנ"ל פ' ויחי. ובהנחה הא' הד"ה אינו כלל ויגש אליו יהודה אלא מתחיל קורות בתינו ארזים וגו', משא"כ בהנחה הב' מתחיל ויגש אליו יהודה,

וא"כ לפי"ז לכאורה תוכן המאמר אין לו באמת כל שייכות לפ' ויגש אלא לדרושי חנוכת הבית ובהמאמר לא בא לבאר ענינו של יוסף ויהודה אלא משכן וביהמ"ק היינו ענין חנוכת הבית ואופ"ל שהשאלה והתמיהה בהשיחה היא מפני מה סידרה כ"ק אדמו"ר הצ"צ בהדרושים לפ' ויגש ולא בהדרושים לפ' תרומה או תצוה או דרושי חנוכת הבית.

הרב שלמה מרציאנו
- ברוקלין נ.י. -

ח ס י ד ו ת

יד. בד"ה ויגש אליו יהודה ש.ז. מוזכר אודות המשל של אדמו"ר מהר"ש שהגילולים דלע"ל הם כדוגמת השפע שניתן בתיבה שיש בה מנעול ומפתח, והמפתח ניתן בידו שיכול לפתוח את התיבה בכל עת שרצה כו' ע"כ, עכ"פ בכל המקומות מודגש שביאור זה נאמר ע"י כ"ק אדמו"ר מהר"ש נ"ע,

ויש להעיר שמצינו משל עד"ז - אף שחסר כמה מהפרטים - בדרושי אדמו"ר הצ"צ, בספר דרך מצוותיך מצוות האמנת אלוקות (ע' מו) כתב, וז"ל: "ולע"ל יתגלה אלינו כמ"ש וראו כל בשר .. ועד"מ כמו ששמח העשיר מהון מרגליות הצרור ומונח אצלו אע"פ שאיננו רואה בעינו כל רגע" עכ"ל. דלכאורה, תוכן המשלים שווים שיש לו האוצר תחת ידו, אבל אינו משתמש בזה בפו"מ, ולע"ל יתגלה, אף שהפרטים חלוקים (מפתח מנעול כו').

תלמיד בישיבה

ש ו נ ו ת

טו. ידוע דנשמת כ"ק רבינו הגדול היתה נשמה חדשה (ע' סה"ש תש"ה ע' 127 ובכ"מ) ולכאורה צ"ע מהמובא במגדל עוז (ובכ"מ) שער המעשה (מרע"ז סלונים) סיפור ז': ש"ק אדמו"ר הצ"צ סיפר שכ"ק הה"מ אמר על כ"ק רבינו הגדול שיש לו נשמת הרמב"ן ואולי י"ל בדא"פ ע"פ המבואר בתניא פי"ד וז"ל: ואולי יערה עליו רוח ממרום ויזכה לבואי רוח משרש איזה צדיק שתתעבר בו, עכ"ל, והיינו שלפעמים בנוסף על נשמתו, זוכה לבחי' רוח משרש איזה צדיק שתתעבר בו*.

הרב חיים כהן

- ברוקלין נ.י. -

טז. בנוגע למזמורי תהלים שאומרים בעת צרה וכו' יש להעיר:

באג"ק כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ ח"ה אגרת א' תקלה (ע' תעד): "שלשה מזמורי תהלים אלו: כ', כ"ב, ס"ט,"

שם בשולי הגליון הועתק מפרסומי "אגודת חסידי חכ"ד": "זאגען די מזמורי תהלים כ, כ"ב, ס"ט,"

והפלא הוא שבאג"ק ח"י"ב אגרת ד' תפ"ב (ע' קלא) נמצא כמ"פ: "זאל מען זאגען די דריי קאפיטלעך תהלים כ"א, כ"ב און ס"ט,"

וכן גם באגרת ד' תפג (ע' קלה): "שלשה מזמורי תהלים, ה"ה קאפיטל כ"א, כ"ב וס"ט,"

(* אף שיש לחלק בין המבואר בתניא (ספ"ד) דשט קאי על בינוני משא"כ בענינונו בב' צדיקים.

המערכת

ולהעיר שבמפתח כ"ק אדמו"ר שליט"א למכתב הנ"ל (ד' תפד): "שיאמרו כ' כ"ב ס"ט" והמהדיר הוא שהוסיף לתקן כ"א].
וצריך בירור בזה,

הרב משה דוידסאן
- ברוקלין נ.י. -

לזכות

כ"ק אדמו"ר שליט"א

והרבנית שתליט"א